

## 115. Ewidencja ludności (zakres podmiotowy, organy ewidencji ludności, zakres przedmiotowy)

### 108. Rejestr PESEL a rejestr mieszkańców

### 110. Rejestr PESEL a numer PESEL

#### Ewidencja ludności:

- [def. legalna] polega na rejestracji określonych w ustawie podstawowych danych identyfikujących tożsamość oraz status administracyjnoprawny osób fizycznych;
- prowadzi się w Powszechnym Elektronicznym Systemie Ewidencji Ludności, który stanowi rejestr PESEL, oraz w rejestrach mieszkańców, prowadzonych w systemie teleinformatycznym.

#### Rejestr PESEL:

- centralny zbiór danych, prowadzony w systemie teleinformatycznym;
- gromadzone są w nim dane:
  - 1) obywateli polskich zamieszkujących na terytorium RP,
  - 2) obywateli polskich zamieszkujących poza granicami RP w związku z ubieganiem się o polski dokument tożsamości,
  - 3) cudzoziemców zamieszkujących na terytorium RP;
- mogą być gromadzone dane osób obowiązanych na podstawie odrębnych przepisów do posiadania numeru PESEL.

**Rejestr mieszkańców** – gromadzone są w nim dane osób z rejestru PESEL, które wykonały obowiązek meldunkowy na terenie danej gminy.

#### Organy

- **organy gminy** wykonują zadania określone w ustawie jako zadania zlecone z zakresu administracji rządowej;
- **wójt (burmistrz, prezydent miasta)** prowadzi rejestr mieszkańców;
- **minister właściwy do spraw informatyzacji** zapewnia utrzymanie i rozwój rejestru PESEL, w celu realizacji zadań określonych w ustawie;
- **minister właściwy do spraw informatyzacji** nadaje numer PESEL;
- **wojewoda** jest organem wyższego stopnia w stosunku do organów gmin wydających rozstrzygnięcia administracyjne na podstawie ustawy;
- **wojewoda** sprawuje nadzór nad działalnością organów gmin w zakresie realizacji obowiązków określonych w ustawie;
- **rejestracji danych w rejestrze PESEL dokonują:**
  - kierownik USC w zakresie ASC i decyzji o zmianie imienia lub nazwiska,
  - organ gminy właściwy do zameldowania na pobyt stały i czasowy obywatela polskiego albo cudzoziemca;
  - organ gminy właściwy do wydania dowodu osobistego,
  - wojewoda lub minister właściwy do spraw wewnętrznych, każdy zgodnie ze swoją właściwością,
  - organy właściwe do wydania paszportu.

**Postępowanie sprawdzające** – organy dokonujące rejestracji danych w rejestrze PESEL z urzędu lub na wniosek osoby, której dane dotyczą, dokonują sprawdzenia danych zawartych w rejestrze PESEL oraz w rejestrach mieszkańców, w szczególności w oparciu o posiadane dokumenty i ustalenia stanu faktycznego. W przypadku stwierdzenia niezgodności – zawiadamiają właściwy organ by usunął niezgodność (np. sprostował dane nieprawidłowe lub uzupełnił dane). O sposobie załatwienia sprawy zawiadamia się osobę, której dane były, na jej wniosek, sprawdzane. W przypadku działania organu z urzędu osobę, której dane były sprawdzane, zawiadamia się, jeżeli usunięte niezgodności danych mają wpływ na ustalenie tożsamości tej osoby.

#### Numer PESEL

- numer identyfikacyjny Powszechnego Elektronicznego Systemu Ewidencji Ludności;
- nadawany osobie, której dane są gromadzone w rejestrze PESEL i rejestrze mieszkańców;
- jest to **jedenastocyfrowy symbol numeryczny**, jednoznacznie identyfikujący osobę fizyczną,
  - data urodzenia zawarta jest w pierwszych sześciu cyfrach w następującej kolejności: dwie ostatnie cyfry roku urodzenia, miesiąc urodzenia wraz z zakodowanym stuleciem urodzenia oraz dzień urodzenia;
  - stulecie urodzenia kodowane jest poprzez dodanie do liczby oznaczającej miesiąc urodzenia:
    - a) liczby 80 - w przypadku osób urodzonych w latach 1800-1899,
    - b) liczby 0 - w przypadku osób urodzonych w latach 1900-1999,

- c) liczby 20 - w przypadku osób urodzonych w latach 2000-2099;
- liczby oznaczające rok, miesiąc lub dzień, będące liczbami jednocyfrowymi, poprzedza się cyfrą "0", z zastrzeżeniem zasady dot. stulecia;
- numer porządkowy osoby zawarty jest w cyfrach od siódmej do dziesiątej, przy czym ostatnia cyfra numeru porządkowego zawiera oznaczenie płci: cyfrę parzystą (w tym "0") dla kobiet, a cyfrę nieparzystą dla mężczyzn;
- jedenasta cyfra numeru PESEL jest liczbą kontrolną umożliwiającą elektroniczną kontrolę poprawności nadanego numeru identyfikacyjnego;
- numer PESEL jest nadawany z urzędu;
- ale numer PESEL nadaje się na wniosek obywatela polskiego zamieszkującego poza granicami RP w związku z ubieganiem się o polski dokument tożsamości;
- nadanie numeru PESEL jest czynnością materialno-techniczną.

### Zmiana numeru PESEL

- 1) sprostowanie daty urodzenia;
- 2) zmiana płci;
- 3) nadanie numeru PESEL na skutek omyłki organu administracji publicznej mającej wpływ na numer PESEL lub wprowadzenia w błąd organu administracji publicznej co do tożsamości osoby.

Organem właściwym do wystąpienia o zmianę numeru PESEL jest:

- 1) kierownik USC dokonujący w akcie urodzenia zmian, o których mowa w ust. 1 pkt 1 i 2;
- 2) organ, który wystąpił o nadanie numeru PESEL z urzędu lub przyjął wniosek o nadanie tego numeru, w przypadkach, o których mowa w ust. 1 pkt 3.

Organ, który wystąpił o nadanie lub zmianę numeru PESEL, powiadamia osobę o nadaniu lub zmianie tego numeru.

### **ROZPORZĄDZENIE MINISTRA SPRAW WEWNĘTRZNYCH 1 z dnia 4 stycznia 2012 r. w sprawie nadania lub zmiany numeru PESEL**

Sporządzenie nowego aktu urodzenia w wyniku przysposobienia albo obalenia domniemania ojcostwa męża matki skutkuje nadaniem nowego numeru PESEL i usunięciem z rejestru PESEL oraz z rejestrów mieszkańców prowadzonych przez organy gmin właściwe ze względu na aktualne lub poprzednie miejsca zameldowania na pobyt stały lub czasowy danych przysposobionego albo osoby, której dotyczy obalenie domniemania ojcostwa męża matki, zamieszczonych w tych rejestrach przed przysposobieniem albo przed obaleniem domniemania ojcostwa męża matki.

Wniosek o usunięciu z rejestru PESEL danych składa kierownik urzędu stanu cywilnego, występując o nadanie nowego numeru PESEL dla przysposobionego albo dla osoby, której dotyczy obalenie domniemania ojcostwa męża matki.

Rozwiązanie stosunku przysposobienia, powiązane z unieważnieniem aktu urodzenia sporządzonego po przysposobieniu, nie skutkuje nadaniem nowego numeru PESEL.

Raz nadany numer PESEL nie może być ponownie nadany innej osobie.

Osoba, której zmieniono numer PESEL, nie może posługiwać się poprzednio nadanym numerem PESEL, od chwili powiadomienia o zmianie.

**Kazus.** Pan Jan Kowalski zmienił płeć. Jednak po 5 latach Pani Janina Kowalska postanowiła powrócić do poprzedniej płci. Czy Pan Jan Kowalski otrzyma numer PESEL, który miał nadany pierwotnie?

Przepisy literalnie mówią, że zmiana. Skoro zmiana to na nowy.

**Powtarzalny numer PESEL:** (<https://dziennikzachodni.pl/niepowtarzalny-numer-pesel-ktos-moze-miec-taki-sam-jak-ty/ar/1069068>).

## OBOWIĄZEK MELDUNKOWY

### 109. Zameldowanie na pobyt stały/zameldowanie na pobyt czasowy – miejsce zamieszkania

Obywatel polski przebywający na terytorium RP jest obowiązany wykonywać obowiązek meldunkowy określony w ustawie. Obowiązek meldunkowy polega na:

1. zameldowaniu się w miejscu pobytu stałego lub czasowego;
2. wymeldowaniu się z miejsca pobytu stałego lub czasowego;
3. zgłoszeniu wyjazdu poza granice RP oraz powrotu z wyjazdu poza granice RP, z uwzględnieniem art. 36.

Za osobę nieposiadającą zdolności do czynności prawnych lub posiadającą ograniczoną zdolność do czynności prawnych obowiązek meldunkowy wykonuje jej przedstawiciel ustawowy, opiekun prawny lub inna osoba sprawująca nad nią faktyczną opiekę w miejscu ich wspólnego pobytu.

Obowiązku meldunkowego można dopełnić przez pełnomocnika

Obowiązku meldunkowego można dopełnić w formie dokumentu elektronicznego przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej, na zasadach określonych w ustawie z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne.

**Pobyt stały** - zamieszkanie w określonej miejscowości pod oznaczonym adresem z zamiarem stałego przebywania.

**Pobyt czasowy** - przebywanie bez zamiaru zmiany miejsca pobytu stałego w innej miejscowości pod oznaczonym adresem lub w tej samej miejscowości, lecz pod innym adresem.

Miejsce pobytu stałego lub czasowego osoby zatrudnionej na statku żeglugi śródlądowej lub morskiej albo zamieszkującej w związku z wykonywaniem pracy w ruchomym urządzeniu mieszkalnym, **jest siedziba pracodawcy zatrudniającego tę osobę.**

Ilekoć w ustawie jest mowa o pobycie czasowym obywatela polskiego należy przez to rozumieć przebywanie poza miejscem pobytu stałego przez okres ponad 3 miesiące.

**Adres** określa się przez podanie:

- 1) w gminach, które uzyskały status miasta - nazwy miasta (dzielnicy), ulicy, numeru domu i lokalu - jeżeli jest wydzielony, nazwy województwa oraz kodu pocztowego;
- 2) w pozostałych gminach - nazwy miejscowości, ulicy, jeżeli w miejscowości występuje podział na ulice, numeru domu i lokalu - jeżeli jest wydzielony, nazwy gminy, nazwy województwa oraz kodu pocztowego.

**Grzywna** - cudzoziemiec niebędący obywatelem państwa członkowskiego Unii Europejskiej, obywatelem państwa członkowskiego Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) - strony umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym lub obywatelem Konfederacji Szwajcarskiej ani członkiem rodziny takiej osoby, który nie dopełnia ciążącego na nim obowiązku meldunkowego, podlega karze grzywny.

#### Obowiązek zgłoszenia wyjazdu z kraju

- obywatel polski, który wyjeżdża z kraju z zamiarem stałego pobytu poza granicami RP, jest obowiązany zgłosić swój wyjazd. Zgłoszenie wyjazdu poza granice RP skutkuje wymeldowaniem z miejsca pobytu stałego i czasowego;
- obywatel polski, który wyjeżdża poza granice RP, bez zamiaru stałego pobytu, na okres dłuższy niż 6 miesięcy, jest obowiązany zgłosić swój wyjazd oraz powrót;
- zgłoszeń dokonuje się najpóźniej w dniu opuszczenia miejsca pobytu stałego albo czasowego:
  - 1) w formie pisemnej w organie gminy, o którym mowa w art. 28 ust. 1, przedstawiając do wglądu dowód osobisty lub paszport, albo
  - 2) w formie dokumentu elektronicznego, na formularzu umożliwiającym wprowadzenie danych do rejestru PESEL przez organ, o którym mowa w art. 28 ust. 1, pod warunkiem otrzymania urzędowego poświadczenia odbioru.

## **105. Zameldowanie w miejscu pobytu stałego lub czasowego obywateli polskich (zasady, tryb, formy działania administracji).**

### TERMINY

- obywatel polski przebywający na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest obowiązany zameldować się w miejscu pobytu stałego lub czasowego najpóźniej w 30 dniu, licząc od dnia przybycia do tego miejsca.
- ilekroć w ustawie jest mowa o pobycie czasowym obywatela polskiego należy przez to rozumieć przebywanie poza miejscem pobytu stałego przez okres ponad 3 miesiące;

### SPOSÓB ZAMELDOWANIA

- równocześnie można mieć jedno miejsce pobytu stałego i jedno miejsce pobytu czasowego;
- obywatel polski dokonuje zameldowania na pobyt stały lub czasowy:
  - 1) w formie pisemnej, na formularzu, w organie gminy właściwym ze względu na położenie nieruchomości, w której zamieszkuje, przedstawiając do wglądu dowód osobisty lub paszport, albo
  - 2) w formie dokumentu elektronicznego, na formularzu umożliwiającym wprowadzenie danych do rejestru PESEL, pod warunkiem otrzymania urzędowego poświadczenia odbioru;
- obywatel polski dokonujący zameldowania na pobyt stały lub czasowy, przedstawia potwierdzenie pobytu w lokalu, dokonane przez właściciela lub inny podmiot dysponujący tytułem prawnym do lokalu na formularzu zgłoszenia pobytu stałego lub formularzu zgłoszenia pobytu czasowego oraz - do wglądu - dokument potwierdzający tytuł prawny do lokalu tego właściciela lub podmiotu. Dokumentem potwierdzającym tytuł prawny do lokalu może być w szczególności umowa cywilnoprawna, odpis z księgi wieczystej albo wyciąg z działów I i II księgi wieczystej, decyzja administracyjna lub orzeczenie sądu;
- przy zameldowaniu na pobyt czasowy należy wskazać deklarowany okres pobytu w tym miejscu.

CELE - zameldowanie na pobyt stały lub czasowy służy wyłącznie celom ewidencyjnym i ma na celu potwierdzenie faktu pobytu osoby w miejscu, w którym się zameldowała.

ZAMELDOWANIE DZIECI - zameldowania w stosunku do dzieci obywateli polskich zamieszkałych na terytorium RP, urodzonych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, dokonuje z urzędu kierownik USC sporządzający akt urodzenia. Zameldowanie na pobyt stały lub czasowy następuje z dniem sporządzenia aktu urodzenia, w miejscu stałego albo czasowego pobytu rodziców albo tego z rodziców, u którego dziecko faktycznie przebywa.

### ZAMELDOWANIE W DRODZE DA

- jeżeli dane zgłoszone do zameldowania lub wymeldowania budzą wątpliwości o zameldowaniu lub wymeldowaniu rozstrzyga organ gminy w drodze decyzji administracyjnej;
- wątpliwości co do stałego lub czasowego charakteru pobytu osoby pod deklarowanym adresem rozstrzyga organ gminy w drodze decyzji administracyjnej.

### ZAŚWIADCZENIE [objaw wiedzy, a nie woli organy]

- organ dokonujący zameldowania na pobyt stały wydaje z urzędu osobie zaświadczenie o zameldowaniu na pobyt stały;
- organ dokonujący zameldowania na pobyt czasowy wydaje osobie, na jej wniosek, zaświadczenie o zameldowaniu na pobyt czasowy.

## **106. Wymeldowanie z miejsca pobytu stałego lub czasowego obywateli polskich (zasady, tryb, formy działania administracji). 129. Identyfikacja form działania (organów) administracji publicznej (nazwa; uzasadnienie): wymeldowanie z pobytu stałego**

TERMINY - obywatel polski, który opuszcza miejsce pobytu stałego albo opuszcza miejsce pobytu czasowego przed upływem deklarowanego okresu pobytu obowiązany jest wymeldować się.

### SPOSODY

- obywatel polski dokonuje wymeldowania z miejsca pobytu stałego albo z miejsca pobytu czasowego:
  - 1) w formie pisemnej na formularzu w organie gminy właściwym dla dotychczasowego miejsca pobytu, przedstawiając do wglądu dowód osobisty lub paszport, albo
  - 2) w formie dokumentu elektronicznego, na formularzu umożliwiającym wprowadzenie danych do rejestru PESEL przez organ, o którym mowa w art. 28 ust. 1, pod warunkiem otrzymania urzędowego poświadczenia odbioru.

- obywatel polski może wymeldować się z miejsca pobytu stałego lub czasowego dokonując zameldowania w nowym miejscu pobytu.

#### DECYZJA W SPRAWIE WYMELDOWANIA

Organ gminy, o którym mowa w art. 28 ust. 1, wydaje z urzędu lub na wniosek właściciela lub podmiotu wskazanych w art. 28 ust. 2, decyzję w sprawie wymeldowania obywatela polskiego, który opuścił miejsce pobytu stałego albo opuścił miejsce pobytu czasowego przed upływem deklarowanego okresu pobytu i nie dopełnił obowiązku wymeldowania się.

#### ZGŁOSZENIE WYJAZDU Z KRAJU

Zgłoszenie wyjazdu poza granice RP skutkuje wymeldowaniem z miejsca pobytu stałego i czasowego.

#### WYMELDOWANIE OSOBY ZMARŁEJ

Zgłoszenie zgonu dokonane w urzędzie stanu cywilnego, zgodnie z przepisami prawa o aktach stanu cywilnego, zastępuje wymeldowanie osoby zmarłej z miejsca pobytu stałego i czasowego.

### 107. Obowiązek meldunkowy cudzoziemców.

#### TERMINY

- cudzoziemiec „obywatel UE” – obywatel państwa członkowskiego Unii Europejskiej, obywatelem państwa członkowskiego Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) - strony umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym lub obywatelem Konfederacji Szwajcarskiej, przebywający na terytorium RP jest obowiązany zameldować się w miejscu pobytu stałego lub czasowego najpóźniej w 30 dniu, licząc od dnia przybycia do tego miejsca;
- członek rodziny cudzoziemca „obywatela UE” jest obowiązany zameldować się w miejscu pobytu stałego lub czasowego najpóźniej w 30 dniu, licząc od dnia przybycia do tego miejsca;
- cudzoziemiec niewymieniony powyżej, przebywający na terytorium RP, ma obowiązek zameldować się w miejscu pobytu stałego lub czasowego najpóźniej czwartego dnia, licząc od dnia przybycia do tego miejsca;
- deklarowany przez cudzoziemca niewymienionego w ust. 1 i 2 okres pobytu czasowego pod określonym adresem nie może przekroczyć okresu, w którym cudzoziemiec ten może legalnie przebywać na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, zgodnie z dokumentem potwierdzającym jego prawo pobytu.

#### ZWOLNIENIE OD OBOWIĄZKU MELDUNKOWEGO

- od wykonywania obowiązku meldunkowego zwolnieni są, pod warunkiem wzajemności, szefowie i członkowie personelu przedstawicielstw dyplomatycznych oraz urzędów konsularnych państw obcych, łącznie z członkami ich rodzin pozostającymi z nimi we wspólnocie domowej, a także inne osoby na podstawie ustaw, umów lub powszechnie ustalonych zwyczajów międzynarodowych;
- cudzoziemcy są zwolnieni z obowiązku meldunkowego, jeżeli okres ich pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej nie przekracza 30 dni.

#### TRYB

- cudzoziemcy – zasady tak jak obywatel polski, ale z wyjątkiem przepisu o terminie i zameldowania w związku z urodzeniem dziecka;
- cudzoziemiec dokonujący zameldowania na pobyt stały przedstawia m.in. ważny dokument podróży lub inny potwierdzający jego tożsamość i obywatelstwo oraz dokument zezwalający na pobyt w RP, m.in. kartę pobytu, zezwolenie na pobyt stały czy zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego UE. W przypadku członków rodziny – także dokument potwierdzający, że jest członkiem rodziny obywatela UE. W przypadku pobytu czasowego – wiza, a w ruchu bezwizowym – dokument, jak przy pobytcie stałym.

### 42. Formy działań faktycznych (organów) administracji publicznej – zarys systemu; działania faktyczne w sprawach z zakresu obowiązku meldunkowego.

- zameldowanie i wymeldowanie;
- przyjęcie i rozpatrzenie wniosków o zameldowanie, wymeldowanie i zgłoszenie wyjazdu poza granice RP;
- ocena, czy dane zgłoszone do zameldowania lub wymeldowania budzą wątpliwości;
- wydanie zaświadczeń;
- zaświadczenie;
- opracowanie wzorów formularzy przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw informatyzacji,
- wprowadzenie danych meldunkowych do rejestru mieszkańców.

## **FORMY DZIAŁAŃ FAKTYCZNYCH**

- działania podejmowane na podstawie i w granicach obowiązującego prawa, stanowią uzupełnienie prawnych działań administracji publicznej,
- **formy działań faktycznych w stosowaniu prawa:**
  - ustalanie niektórych celów i zadań (np. sporządzanie prognoz na podstawie zebranych danych),
  - ustalanie niektórych sytuacji faktycznych,
  - tworzenie sytuacji faktycznych (np. inicjowanie określonych działań),
  - przeprowadzanie ocen (np. czy należy podjąć działanie czy nie, w jakim kierunku działać),
  - dokonywane wyboru (np. formy działania, treści rozstrzygnięcia w granic uznania administracyjnego),
  - tworzenie kryteriów oceniania i wyboru,
  - projektowanie wariantów działań,
  - tworzenie norm organizacyjnych,
  - podejmowanie decyzji organizacyjnych;
- **inne formy działań faktycznych**
  - działania faktycznie zmierzające do nawiązania współpracy z obywatelami,
  - działania informacyjne administracji,
  - działania faktyczne o charakterze materialno-technicznym.

**Uznanie administracyjne** – to samodzielność, której OAP udziela norma prawna blankietowa.

*Oprac. mgr Anna Maciąg*